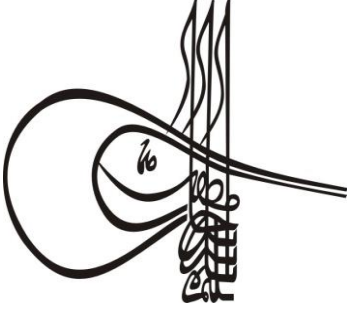

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/35, p. 147-162

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12731>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

This article was checked by iThenticate.

TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN KATILIM BANKALARINDA KURUMSAL YÖNETİM VE PERFORMANS İLİŞKİSİ

Raif PARLAKKAYA - M. Nihat DEMİRCİ***

ÖZET

Ekonomik verimliliği artırmanın, sürdürülebilir büyümeyi sağlamanın ve özellikle yatırımcı güveninin kazanılmasının anahtar unsuru olan kurumsal yönetim, bankacılık sektörü için hayati önem arz etmektedir. Yapısı ve işleyişi itibarıyla güven unsurunun oldukça ön plana çıktığı bankalar, son yıllarda güvenilir ve genel kabul görmüş kurumsal yönetim düzenlemelerine daha fazla uyum gösterme çabasına girmişlerdir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sayıları ve işlem hacimleri artan ve hem İslami finans kurumları hem de geleneksel bankalarla rekabet etmek durumunda kalan katılım bankaları etkili kurumsal yönetim uygulamalarına hızla ayak uydurmaktadır. Getirdiği ekstra maliyet ve iş yüküne rağmen, iyi kurumsal yönetim uygulamaları sonucunda tesis edilen etkili yönetim mekanizmasının, katılım bankalarında şirket performansına olumlu katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu çerçevede Türkiye'de faaliyet gösteren katılım bankaları üzerinde yaptığımız ampirik çalışmada, söz konusu bankaların kurumsal yönetim yapıları ile finansal performansları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı regresyon analizleriyle tespit edilmiştir. Çalışmamızda, kurumsal yönetim değişkenleri olarak yönetim kurulu büyüklüğü, bağımsız yönetici sayısı, yönetim kurulu üyelerinin sahip oldukları ortaklık payı, firmanın büyüklüğü, yaşı ve halka açıklık oranı; finansal performans göstergesi olarak ise öz sermaye karlılığı (ROE) ve aktif karlılık oranı (ROA) kullanılmıştır.

Yapılan analiz sonrasında kurumsal yönetim değişkenlerinin finansal performansı açıklamada önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamızın bulguları literatürdeki örneklerle benzer sonuçlar vermiş, bazı kurumsal yönetim unsurlarının finansal performansla ilişkisi bulunamazken genel anlamda bir ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankası, Kurumsal Yönetim, Finansal Performans, Regresyon Analizi

* Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi. El-mek: rpkaya@konya.edu.tr

** Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi. El-mek: demirci.neu@gmail.com

THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE GOVERNANCE AND PERFORMANCE IN THE PARTICIPATION BANKS OPERATING IN TURKEY

ABSTRACT

Corporate governance, which is a key factor in improving economic efficiency, ensuring sustainable growth and especially in gaining investor confidence, is vital for the banking sector. In recent years, banks have sought to adapt to more reliable and generally accepted corporate governance regulations because the confidence factor come to the front in the banks resulting from their structure and functioning. The number and transaction volumes of participation banks are increasing in our country as in the rest of the world. Participation banks, which have to compete with both Islamic financial institutions and traditional banks, are rapidly adapting to effective corporate governance practices. Despite the extra cost and workload, it is expected that the effective management mechanism, which is established as a result of good corporate governance practices, should make a positive contribution to the performance of the participation banks.

In this framework, this empirical study on participation banks operating in Turkey has been conducted by means of regression analysis to determine whether there is a meaningful relationship between corporate governance structures and financial performances of banks in. The size of the board, number of the independent managers, managerial ownership, size and age of the company, and the public offering ratio were used as corporate governance variables and return on equity (ROE) and return on assets (ROA) were used as financial performance indicators in our study.

After the analysis, it is concluded that the corporate governance variables have a significant influence in explaining the financial performance. The findings of our research are similar to those in the literature. Although some corporate governance elements were not related to financial performance, overall a relationship has been found.

STRUCTURED ABSTRACT

In our work on the participation banks operating in Turkey, it is aimed to reveal the relationship between corporate governance and performance. First of all, the concept of corporate governance is discussed, corporate governance principles are introduced and their benefits to businesses are briefly mentioned. In the next section, the participation banking and its place in the Turkish economy are expressed, and then the relationship between corporate governance and performance is discussed. This section also includes the literature review of the subject. In the last section, application part of our work is included. In this section, where the methodology of the research is given, the findings of the analyzes made are also reported.

1. Introduction

The significance of the banking sector in the Turkish economy has become more prominent after the financial crises. Especially after the economic crisis experienced in the beginning of 2000s, the banking sector's remarkable share in the growth trend observed in the Turkish economy attracted attention. It is expected that the Turkish banking sector will continue to grow on a secure ground thanks to legal regulations and institutional improvements. In this growth, the contribution of the Islamic banks, which capacity and the sphere of influence are ever increasing every year in the world, will be great. In this regard, attention is drawn to the efforts to improve the performance of participation banks.

Therefore, the impact of corporate governance, which is a key factor in improving economic efficiency, ensuring sustainable growth and especially in gaining investor confidence, on the performance of participation banks should be explored. In recent years, banks have sought to adapt to more reliable and generally accepted corporate governance regulations because the confidence factor come to the front in the banks resulting from their structure and functioning. Participation banks, which have to compete with both Islamic financial institutions and traditional banks, are rapidly adapting to effective corporate governance practices.

Despite the extra cost and workload, it is expected that the effective management mechanism, which is established as a result of good corporate governance practices, should make a positive contribution to the performance of the participation banks. Although an Islamic corporate governance system has not yet been established, it is expected that the performance of the participation banks will increase if they can demonstrate successful management in the context of the existing corporate governance principles.

2. The Relationship Between Corporate Governance and Performance In The Participation Banks

Participation banks provide funds to the system, which are distant from the existing financial system due to religious motives, and provide benefits to the owners by capitalizing on idle resources. Also, contrary to the system based on the interest, participation banks have a positive effect on the distribution of income within the society. Accordingly, it can be said that they are socially and economically important for the economic system in many ways. Interest-free banking institutions, which are generally called Islamic banks in the world, have been established in Turkey in 1985 under the name of "Special Finance Institutions" and have been called "Participation Bank" since 2006.

Within the last 10 years, the banking sector has grown almost every year, reaching a very high growth rate by catching rate of 537% between 2003-2012. The banking sector's current share in the Turkish financial system is about 85% and it is thought that the sector will keep this share in the coming years. Therefore, it is important to examine the performance of the participation banks in the Turkish banking sector and to determine factors that have a positive effect on this performance.

One of the most important factors affecting the performance of participation banks is corporate governance practices. It's because the effective management mechanism, which is the result of good corporate governance practices, enables the improvement of bank performance and efficient use of resources. Moreover, effective corporate governance encourages the establishment of systems to ensure that the board and senior management operate in line with the objectives of the company. In addition, corporate governance principles emphasize the interests of stakeholders in the decision-making process, explain the methods required for it, and open the way to bringing the interests of different stakeholders in balance to the company's strategies. In this way, a goal congruence is reached between the company management and the stakeholders for the success of the company.

4. Methodology and Findings

An analysis was carried out on three participation banks, which are active between 2012 and 2016 in Turkey. Corporate governance and financial performance data of these banks was obtained from their annual reports and website of Participation Banks Association of Turkey (www.tkbb.org.tr).

The size of the board, number of the independent managers, managerial ownership, size and age of the company, and the public offering ratio were used as corporate governance variables and return on equity (ROE) and return on assets (ROA) were used as financial performance indicators in our study. Correlations between variables were examined and a panel data regression model was developed to examine the effect of corporate governance variables on financial performance indicators.

After examining the correlations, it was observed that the ROA as a financial performance indicator has negative correlation with managerial ownership and firm size variables. The ROE indicator has been found to have a strong positive association with the age of the firm and board size.

After the analysis, it is concluded that the corporate governance variables have a significant influence in explaining the financial performance. The findings of our research are similar to those in the literature. Although some corporate governance elements were not related to financial performance, overall a relationship has been found.

Keywords: Participation Bank, Corporate Governance, Financial Performance, Regression Analysis

1. Giriş

Finansal krizlerden sonra önemi daha da belirginleşen bankacılık sektörü, Türkiye’de özellikle 2000’li yılların başında yaşanan ekonomik krizin ardından yakalanan büyüme trendinde hayati bir rol üstlenmiştir. Türk bankacılık sektörü, yasal düzenlemelerin de etkisiyle sağlam bir zeminde büyümeye devam etmektedir. Bu büyümede, dünyada her geçen yıl işlem kapasitesi ve etki alanı artmakta olan İslami bankalar ya da ülkemizdeki adıyla katılım bankalarından önemli katkılar beklenmektedir. Bu bakımdan, son zamanlarda katılım bankalarının performansının artırılmasına yönelik çalışmalar dikkat çekmektedir.

Yapısı ve işleyişi itibariyle güven unsurunun oldukça ön plana çıktığı bankalar, son yıllarda güvenilir ve genel kabul görmüş kurumsal yönetim düzenlemelerine daha fazla uyum gösterme çabasına girmişlerdir. Geleneksel bankalarda olduğu gibi katılım bankaları da etkili kurumsal yönetim uygulamalarına hızla ayak uydurmaktadır. Dolayısıyla, ekonomik verimliliği artırmanın, sürdürülebilir büyümeyi sağlamanın ve özellikle yatırımcı güveninin kazanılmasının anahtar unsuru olan kurumsal yönetimin, diğer finans kuruluşlarında olduğu gibi katılım bankalarının performansları üzerindeki etkisi merak uyandırmaktadır.

Getirdiği fazladan maliyet ve iş yüküne rağmen, iyi kurumsal yönetim uygulamaları sonucunda tesis edilen etkili yönetim mekanizmasının, katılım bankalarında şirket performansına olumlu katkı sağlaması beklenmektedir. Her ne kadar tam olarak bir İslami kurumsal yönetim sistemi ortaya konulmamış olsa da hali hazırdaki kurumsal yönetim unsurları bağlamında başarılı yönetim ortaya koyabilen katılım bankaları performanslarını artırabileceklerdir.

Yerli ve yabancı literatür incelendiğinde, geleneksel bankalarda kurumsal yönetimin şirket performansına etkisinin birçok çalışmada incelendiği görülmüş ancak katılım bankaları üzerine yapılan çalışmaların özellikle ülkemizde oldukça sınırlı kaldığı gözlemlenmiştir. Bu kapsamda yapılan bazı araştırmalarda, kurumsal yönetim ile şirket performansı arasında anlamlı ilişki bulunamazken; çoğu çalışmada çeşitli kurumsal yönetim unsurlarının şirket performansını etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankalarının performansı ile kurumsal yönetim uygulamaları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmek ve hangi kurumsal yönetim unsurlarının performansa daha fazla etkisinin olduğunu ortaya koymaktır.

Bu çerçevede, Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankaları üzerinde yaptığımız çalışmada; kurumsal yönetim ile performans arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öncelikle kurumsal yönetim kavramı üzerinde durulmuş, kurumsal yönetim ilkeleri tanıtılmış ve işletmelere olan faydalarından kısaca bahsedilmiştir. İzleyen bölümde, katılım bankacılığından ve bunun ülkemiz ekonomisindeki yerinden özetle bahsedilmiş ve ardından kurumsal yönetim ve performans ilişkisi ele alınmıştır. Bu bölümde ayrıca, konuya ilişkin literatür taramasına da yer verilmiştir. Son bölümde ise, çalışmamızın uygulama kısmı yer almaktadır. Araştırmanın metodolojisinin verildiği bu bölümde, yapılan analizlerin bulguları da aktarılmıştır.

Çeşitli kurumsal yönetim unsurları ile performans arasında anlamlı ilişkinin tespit edildiği çalışmamız, iyi kurumsal yönetim uygulamalarının en az diğer sektörler kadar katılım bankacılığı için de önemli olduğunu ortaya koyması bakımından faydalı olabilecektir. Ayrıca bu çalışma, önümüzdeki yıllarda, katılım bankacılığına özgü kurumsal yönetim unsurları bağlamında yapılabileceğini düşündüğümüz benzer çalışmalara ışık tutabilecektir.

2. Kurumsal Yönetim

Yönetim, insan ve diğer kaynakların mümkün olan en iyi şekilde birleştirilerek örgütsel amaçlara etkin ve verimli ulaşma süreci olarak, yani kısaca, örgütsel kaynakların örgütsel amaçları başarmak için kullanılması olarak ifade edilirken; kurumsal yönetim, bütün bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde paydaşların çıkarlarının örgütsel amaçlarla ne ölçüde uyduğu ve bu amaçların ne şekilde tatmin edileceği ile ilgilenmektedir (TKYD ve Deloitte, 2007: 4), (Güçlü, 2003: 63-64). İşletmeler açısından kurumsal yönetim; şirketlerin güvenilir imaj sunarak sermayeyi kendine çekmesine, insan kaynaklarını etkili kullanmasına, tüm paydaşlarla uyumlu çalışmasına, etkin performans göstererek hedeflerine ulaşmasına ortam sağlayan ve bunları yaparken aynı zamanda hukuki zorunlulukları ve toplumsal beklentileri yerine getirmesine imkan veren yasa, düzenleme ve gönüllü uygulamaları kapsamaktadır (Yıldırım ve Bilen, 2014: 41).

Kurumsal yönetim temel olarak; şeffaflık, hesap verebilirlik, adillik ve sorumluluk ilkeleri üzerine inşa edilmektedir.

Şeffaflık ilkesi; ticari sır niteliğindeki ve henüz kamuya açıklanmamış bilgiler hariç olmak üzere, şirketle ilgili finansal ve finansal olmayan tüm önemli bilgilerin zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir, yorumlanabilir ve düşük maliyetle kolay erişilebilir şekilde kamuya duyurulmasını ifade eder (SPK, 2003: 3). Güven unsurunun uluslararası piyasalarda giderek daha önemli hale geldiği ve şeffaflığın güvenilirlik için vazgeçilmez olduğu göz önünde bulundurulduğunda, şeffaf olmayan veya olamayan şirketlerin uzun vadede devamlılığını sağlamasının mümkün olmadığı söylenebilecektir (Yılmaz ve Kaya, 2014: 22).

Hesap verebilirlik ilkesi, bir konuda yetki kullanıp karar alan, işlem yapan veya faaliyette bulunan kişi ya da organın kullandığı yetki, aldığı karar, yaptığı işlem, yürüttüğü faaliyet nedeniyle sorumlu tutulabilmesini ifade eder. Bu ilkenin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için, şirkette her düzeyde yetki, görev ve sorumlulukların açık ve net bir şekilde belirlenmesi, yetki ve sorumluluğun orantılı olması, güçlü ve etkin bir iç kontrol yapısı ile iç denetim ve bağımsız dış denetim mekanizmalarının varlığı önem taşır (Alp ve Kılıç, 2014: 59-61). Bu ilke aynı zamanda şirketteki yönetim organlarının yetki ve sorumluluklarının sorgulanabilirliğini göstermektedir (Yılmaz ve Kaya, 2014: 22). Şeffaflık ilkesinin aksine, hesap verebilirlik ilkesi sadece faaliyet sonrasını kapsamaktadır (Pamukçu, 2011: 136).

Adillik ilkesi, eşitlik olarak da ifade edilmekte olup, kelime anlamı olarak aynı nitelikte veya aynı şartlarda olanlara aynı şekilde muamele edilmesi anlamına gelmektedir. Adillik ilkesi, şirketin hissedarlarının çıkarlarının korunmasının yanında, diğer ilgili tüm paydaşlara mümkün olduğunca ve konumlarını da gözetenek adil davranılmasını, içeriden bilgi sahibi olanların fırsat eşitliğini bozacak şekilde ticaret yapmasına izin verilmemesini zorunlu kılar (Alp ve Kılıç, 2014: 60-61).

Sorumluluk ilkesi, şirket yönetiminin yaptığı tüm faaliyetlerin mevzuata, esas sözleşmeye ve şirket içi düzenlemelere uygunluğunu ve bunun denetlenmesi gereğini ifade eder (SPK, 2003: 3). Bilindiği üzere, pay sahipleri adına şirketi yönetme görevi yönetim kurulundadır ve dolayısıyla yönetim kurulu, şirketin tüm işlemlerinden doğrudan sorumludur. Üst yönetim, şirketin geleceğe yönelik hedeflerini belirlemek, bu hedeflere ulaştıracak yol ve yöntemleri tespit etmek ve uygulamak, oluşabilecek çıkar çatışmalarının olumsuz sonuçlarını en aza indirerek menfaat sahipleri için yeterli kazancı elde etmekle yükümlüdür. Yöneticilerin bu sorumlulukları yerine getirirken ticaret, iş, çevre, vergi ve ilgili diğer yasal mevzuata uymaları gerekmektedir. Öte yandan sorumluluk ilkesi, yöneticilerin sadece pay sahiplerine karşı değil tüm menfaat sahiplerine karşı sorumlu olduğunu belirtir. Şirket yönetiminin sorumlulukları pay sahiplerinin yanında; çalışanlar, müşteriler, tedarikçiler gibi diğer menfaat sahiplerinin hak ve çıkarlarını da kapsamaktadır. Ayrıca bu ilke, şirketin sadece doğrudan ilişkili olduğu menfaat sahiplerine değil; aynı zamanda topluma karşı da sorumluluklarının olduğunu vurgulamaktadır. (Kılıç, 2009: 15-16)

Kurumsal yönetim kavramı, özellikle uluslararası finansal krizlerin ve muhasebe skandallarının ardından dikkatleri üzerine çekmiş ve konuşulmaya başlamıştır. Kurumsal yönetime olan ihtiyaç 1990'lı yıllarda ortaya çıkan şirket skandalları sonrası daha belirgin hale gelmiştir. ABD'de Enron ve WorldCom, İtalya'da Parmalat, Hollanda'da Ahold ve Çin'de Yanguangxia skandalları gözleri bir anda şirket yönetim ve denetimine çevirmiştir. Ayrıca, finansal piyasaların entegrasyonu ile etkisi artan küresel finansal krizler, bu krizlere karşı daha dayanıklı bir şirket yapısı için kurumsal yönetim uygulamalarını gündeme getirmiştir. Uluslararası sermaye hareketlerinin hız kazanmasıyla birlikte yatırımcılar, sadece kendi ülkelerindeki şirketlerle değil, dünyanın her köşesindeki şirket ve yatırım araçlarıyla ilgilenmeye başlamış ve dolayısıyla şirketler söz konusu

sermayeyi çekebilmek için güvenilir ve genel kabul görmüş kurumsal yönetim düzenlemelerine daha fazla uyum gösterme çabasına girmişlerdir (Aktan, 2013: 162).

Kurumsal yönetim uygulamalarının işletmelere sağlayacağı yararlar şu şekilde özetlenebilir (Aktan, 2013: 170-172):

- İyi yönetim sermaye maliyetini azaltacağından, şirketin daha kolay ve az maliyetli finansman temin edebilmesini sağlar,
- Yerli ve yabancı yatırımcılar nezdinde güvenilirliği artırır ve böylece uzun vadeli sermaye girişi hızlanır,
- Proaktif yönetim mekanizmaları sayesinde, finansal krizlerin daha kolay atlatılmasına imkan sağlar,
- İyi yönetim sonucu şirket varlıklarının getirisi ve değeri yükselir, dolayısıyla kurumsal yönetim, şirketin değerini artırır.
- Şirket yönetiminde şeffaflık ve sorumluluk bilinci sayesinde yolsuzluklar azalır,
- Hesap verme ilkesi gereği, şirkette güç ve yetki istismarını engeller ve keyfi yönetimi ortadan kaldırır,
- Tüm paydaşların çıkarları doğrultusunda çalışılacağı için şirket ile paydaşlar arasında ilişki ve diyalog artar, olası çıkar çatışmaları önlenmiş olur,
- Şirket faaliyetlerinde uzun dönemli istikrar sağlar,
- Şirketin rekabet gücünü artırır,
- Şirket performansında ve karlılığında artış sağlar.

İyi kurumsal yönetim uygulamalarının firma düzeyinde katkıları olduğu gibi ülke ekonomisi için de önemli yararları bulunmaktadır. İyi kurumsal yönetim; ülke imajının yükselmesi, sermayenin yurt dışına kaçmasının önlenmesi, yabancı sermaye yatırımlarının artması, ekonominin ve sermaye piyasalarının rekabet gücünün artması, finansal derinliğin sağlanması ve sermaye piyasalarının gelişmesi, krizlerin daha az zararla atlatılması, kaynakların daha etkin bir şekilde dağılması, makroekonomik gelişmenin hızlanması ile yüksek refahın sağlanması ve sürdürülmesi sonuçlarını doğurmaktadır. (Yenice ve Dölen, 2013: 200).

Kurumsal yönetim, yukarıda bahsedilen faydaları ile tüm diğer alanlarda olduğu gibi bankacılık sektöründe de büyük öneme sahiptir. Getirdiği ekstra yük ve maliyetlere rağmen, bankalar için kısa ve uzun vadede birçok açıdan fayda sağlayan kurumsal yönetim uygulamalarının, bankaların performansına olan etkisi birçok çalışmaya konu olmuştur. Çalışmamızın izleyen bölümünde ülkemizdeki katılım bankaları açısından kurumsal yönetim uygulamalarının banka performansına etkisi değerlendirilmiştir.

3. Katılım Bankalarında Kurumsal Yönetim ve Finansal Performans İlişkisi

İslami finans kavramı tüm dünyada hızla tanınmakta ve İslami finansal araçlar yaygınlaşmaktadır. Bu alanda batılı ülkelerde de önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Bazı uluslararası kurumlar ve bölgesel finans merkezleri İslami finans ürünlerinin standardizasyonu için önemli rol üstlenerek güvenilirliğini arttırmaktadır. Hemen hemen tüm çok uluslu geleneksel finans grupları, özel kurulmuş bağlı kurum ya da araçlarını kullanarak İslami finansal ürünler satmaya başlamıştır (Ayub, 2007: 15). Etki alanı ve kurumsal şeması gittikçe gelişen İslami finansın en önemli ayaklarından birini katılım bankaları oluşturmaktadır.

Katılım bankaları; dini saiklerle mevcut finansal sistemden uzak kalan fonları sisteme kazandırması, atıl kaynakların değerlendirilmesini sağlayarak tasarruf sahiplerine kazanç sağlaması, faize dayalı sistemin aksine toplum içerisinde gelir dağılımını olumlu yönde düzenleyici etkisi ve daha birçok açıdan ekonomik sisteme sağladığı faydalarla sosyal ve ekonomik olarak önem arz etmektedir. Dünyada genelde İslami banka olarak adlandırılan faizsiz bankacılık kurumları, ülkemizde 1985 yılında “Özel Finans Kurumları” adıyla kurulmuş ve 2006 yılından itibaren “Katılım Bankası” olarak isimlendirilmişlerdir (Çoban, 2016: 2).

Türkiye’de katılım bankalarının 2005 yılından sonra dikkate değer bir gelişme gösterdiği söylenebilir. 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz katılım bankalarını da etkilemiş ancak mevduat bankaları 2005’ten sonra küçülmek zorunda kalırken, finansal piyasalardaki olumsuzluklara rağmen katılım bankaları mevcut durumlarını hem korumuş hem de piyasa paylarını artırmışlardır. 2007 yılı itibarıyla yaşanan küresel finansal krize rağmen faizsiz bankacılık sektörü krizden sonraki beş yıl içinde bile büyümesini devam ettirmiştir (Çoban, 2016: 2).

Son 10 yıl içerisinde bankacılık sektörü hemen her yıl büyüme göstermiş, 2003-2012 yılları arasında % 537 oranını yakalayarak oldukça yüksek bir büyüme oranına ulaşmıştır. Türk finansal sistemi içinde bankacılık sektörünün günümüzdeki payının yaklaşık % 85 seviyesinde olduğu ve sektörün bu payı ilerleyen yıllarda da koruyacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla, her geçen gün etki alanı büyüyen katılım bankalarının da Türk bankacılık sektörü içerisindeki performansının incelenmesi ve bu performansa olumlu etki eden faktörlerin belirlenmesi önem taşımaktadır. (Çoban, 2016: 3).

Katılım bankalarının performansını etkileyen en önemli unsurlardan birisi kurumsal yönetim uygulamalarıdır. Zira iyi kurumsal yönetim uygulamaları sonucu tesis edilen etkili yönetim mekanizması, banka performansının artmasını ve kaynakların etkin kullanımını beraberinde getirebilecektir. Çünkü etkili bir kurumsal yönetim, yönetim kurulu ve üst yönetimin şirketin hedefleri doğrultusunda faaliyet göstermesini temin etmeye yönelik sistemlerin kurulmasını teşvik eder. Ayrıca, kurumsal yönetim ilkeleri karar verme sürecinde menfaat sahiplerinin çıkarlarının gözden geçirilmesini vurgulamakta, bunun için gerekli yöntemleri açıklamakta ve farklı paydaşların çıkarlarının şirket stratejilerine dengeli şekilde yansıtılmasının yolunu açmaktadır. Böylece, şirket yönetimi ile menfaat sahipleri arasında şirketin başarısı için bir amaç birliğine ulaşılmaktadır (TKYD ve Deloitte, 2007: 6).

Öte yandan, katılım bankalarının kendilerine özgü bazı özelliklerinden dolayı kurumsal yönetim uygulamalarında da birtakım farklılıklar söz konusu olacaktır. Çünkü, İslami finansal kurumlarda uygulanan kurumsal yönetim, İslam hukukunun ve ticaret ahlakının temel prensiplerine dayalı olacağından şer’i yönetim olarak bilinen ek yönetim unsurlarını gerektirmektedir. Şer’i yönetim sisteminin temel amacı, İslami finansal kurumların ürün, hizmet ve uygulamalarının İslami ilkelere uygunluğunu sağlamaktır. Bu sistem, İslam Hukukuna uyumsuzluk riski olarak da bilinen “şer’i uyumsuzluk riski”ni (shariah non-compliance risk veya kısaca shariah risk) ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Türkiye’deki katılım bankalarında şer’i yönetimin en önemli unsurunu ise danışma kurulları oluşturmaktadır (Güney, 2015: 47-48).

Diğer taraftan, İslami finans kurumları ve dolayısıyla katılım bankaları, kurumsal yönetim açısından farklı uygulama ve prensiplere ihtiyaç duymakta olsa da henüz hali hazırda üzerinde fikir birliğine varılmış ya da herhangi bir kurum tarafından ortaya konulmuş bir İslami kurumsal yönetim modeli bulunmamaktadır. İslami finans kurumları batılı kurumsal yönetim anlayışına uygun olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Dolayısıyla, katılım bankalarının kurumsal yönetim açısından ne ölçüde başarılı uygulamalara sahip olduğu, diğer kurumlarla neredeyse aynı kriterler çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Bankalarda kurumsal yönetim ile performans arasındaki ilişki birçok çalışmada ele alınmıştır. İyi kurumsal yönetim uygulamalarının yukarıda mezkûr faydaları sonucu tesis edilen etkili yönetim mekanizmasının şirket performansını artırması beklenmektedir ancak; bu konuda bankalar ve çeşitli şirketler üzerinde yapılan araştırmalarda farklı sonuçlara ulaşılmış, bazı araştırmalarda kurumsal yönetim ile şirket performansı arasında anlamlı ilişki bulunamazken; çoğu çalışmada çeşitli kurumsal yönetim unsurlarının şirket performansını etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda literatürde yer alan çalışmalar ve vardıkları sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- Gümüş vd.’nin 2015 yılında yaptığı araştırmaya göre; Türkiye ve Kazakistan’da faaliyet gösteren bankaların pek çok finansal performans ve kurumsal yönetim göstergesi arasında kuvvetli ve anlamlı ilişki bulunmuştur.
- Kusuma ve Ayurmardani’nin 2010-2014 dönemi için Endonezya’daki İslami bankalar üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; kurumsal yönetim etkinliği ile banka performansı arasında önemli ölçüde bir ilişki bulunduğu sonucuna varılmıştır.
- Ahmed vd.’nin, 2009-2014 dönemi için Bangladeş’teki İslami bankalar üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; kurumsal yönetimin birçok unsuru ile banka performansı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- Manini ve Abdillahi’nin 2014 yılı için Kenya’daki bankalar üzerinde yaptığı araştırmaya göre; kurumsal yönetimin tüm unsurlarının önemli olmamasına karşın, etkili kurumsal yönetim uygulamaları ile finansal performansın iyileştirilebileceği sonucuna varılmıştır. Buna göre; denetim komitesi büyüklüğü, yönetim kurulu cinsiyet dağılımı ve banka sermayesi ile karlılık arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı, yönetim kurulu büyüklüğünün finansal performansı olumsuz etkilediği ancak banka büyüklüğü ile finansal performans arasında olumlu bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.
- Naushad ve Malik’in 2012-2013 yıllarını kapsayan dönemde Körfez ülkelerindeki 24 banka üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; kurumsal yönetimin finansal performansı önemli ölçüde etkilediği sonucuna varılmıştır.
- Shungu vd.’nin 2009-2012 yıllarını kapsayan dönemde Zimbabve’deki ticari bankalar üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; banka performansı ile kurumsal yönetimin bazı unsurları arasında anlamlı ve olumlu; bazı unsurları ile ise anlamlı ve olumsuz ilişki tespit edilmiştir.
- Kula ve Baykut’un 2007-2012 dönemi için Türkiye’deki ticari bankalar üzerinde yaptığı araştırmaya göre; kurumsal yönetim endeksinde yer alma ile piyasa değeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.
- Fanta vd.’nin 2005-2011 dönemi için Etiyopya’daki ticari bankalar üzerinde yaptığı araştırmaya göre; kurumsal yönetim düzeyinin banka performansını etkilediği sonucuna varılmış, yönetim kurulu büyüklüğü ve yönetim denetim kurulunun bulunması ile banka performansı arasında anlamlı fakat olumsuz bir ilişki olduğu, banka büyüklüğü ve kurumsal yönetim ölçüsü olarak sermaye yeterlilik oranının ise banka performansı üzerinde olumlu etkisinin olduğu tespit edilmiştir.
- Bukair ve Rahman’ın 2008-2011 yıllarını kapsayan dönemde Körfez ülkelerindeki 40 İslami banka üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; kurumsal yönetimin farklı unsurları ile performans arasındaki ilişkiye ilişkin farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre; yönetim kurulu büyüklüğü ve kompozisyonu ile banka performansı arasında olumsuz bir ilişki olduğu, CEO ve yönetim kurulu başkanın farklı kişiler olmasının banka performansı üzerinde bir etkisinin olmadığı

ve yönetim kurulu başkanının üst yönetimden bağımsız olmasının banka performansını olumlu etkilediği belirlenmiştir.

- Lee ve Isa'nın 2003-2011 yıllarını kapsayan dönemde Malezya'daki bankalar üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; kurumsal yönetimin farklı unsurları ile performans arasındaki ilişkiye ilişkin farklı sonuçla ulaşılmıştır. Buna göre; yönetim kurulu üyelerine verilen ücret ile banka performansı arasında olumlu bir ilişki tespit edilmiştir. Aynı zamanda ücretlendirme ile yönetim kurulundaki bağımsız üye oranı arasında olumlu, yönetim kurulu büyüklüğü ile olumsuz bir ilişki bulunmuştur.

- Saidi ve Shammari'nin 2006-2010 döneminde, Kuveyt'teki bankalar üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; kurumsal yönetim unsurlarından yönetim kurulu büyüklüğü ve yönetim kurulundaki icracı olmayan üyelerin oranı banka performansını olumsuz etkilemekte; CEO ve yönetim kurulu başkanının aynı kişi olması ise performansı olumlu etkilemektedir.

- Nawaz'ın 2006-2009 döneminde, dünya genelinde 67 İslami banka üzerinde yaptığı araştırmaya göre; kurumsal yönetim unsurlarının banka performansını etkilediği tespit edilmiş; CEO ve yönetim kurulu başkanının aynı kişi olmasının banka performansını olumlu etkilediği, danışma kurulunun büyüklüğünün performansı olumsuz etkilediği belirlenmiştir.

- Onakoya vd.'nin 2005-2009 yıllarını kapsayan dönem için Nijerya borsasında işlem gören altı banka üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; bu bankaların kurumsal yönetim düzeylerinin oldukça düşük olduğu ve banka performansını olumsuz etkilediği gözlemlenmiştir.

- Peni ve Vahamaa'nın 2005-2008 yılları arasında Amerika'daki 62 banka üzerine, 2008 finansal krizi bağlamında yaptıkları araştırmaya göre; kurumsal yönetimin banka performansı üzerine etkisi hem olumlu hem olumsuz bulunmuştur. Güçlü kurumsal yönetim mekanizmalarının yüksek karlılıkla ilişkisi tespit edilmesine rağmen, bulgular aynı zamanda göstermektedir ki güçlü kurumsal yönetim, bankaların borsadaki değerlerini olumsuz etkileyebilmektedir.

- Aebi vd.'nin 2008 finansal kriz döneminde ABD bankaları üzerinde yaptığı araştırmaya göre; banka performansı ile bazı kurumsal yönetim değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış, bazıları ile de olumsuz ilişki olduğu tespit edilmiştir.

- Ghayad'ın Bahrein'deki bankaları temel alarak 2008 yılında yaptığı çalışmaya göre; İslami bankaların performansı sadece sayısal değişkenlerden (örneğin finansal rasyolar) değil, aynı zamanda yönetsel değişkenlerden de etkilenmektedir.

- Aygün vd.'nin 2006-2008 yıllarını kapsayan dönemde İMKB'de işlem gören bankalar üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; kurumsal yönetim unsuru olan yönetim kurulu büyüklüğü ile banka karlılığı arasında anlamlı fakat olumsuz bir ilişki bulunduğu; ancak yönetim kurulu büyüklüğü ile bankanın piyasa değeri arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir.

- Arouri vd.'nin 2008 yılı için Körfez ülkelerindeki 27 banka üzerinde yaptıkları araştırmaya göre; sahiplik yapısıyla banka performansı arasında güçlü bir ilişki bulunduğu ancak diğer kurumsal yönetim unsurları ile performans arasında anlamlı bir ilişki tespit edilemediği belirtilmiştir.

- Grove vd.'nin 2005-2008 yılları arasında Amerika'daki 236 banka üzerine, 2008 finansal krizi bağlamında yaptıkları araştırmaya göre; çeşitli kurumsal yönetim unsurlarının bankaların finansal performansı üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/35

4. Uygulama

Bu kısımda araştırmanın amacı, kapsamı, yöntemi, değişkenler, hipotezler ve bulgular ele alınacaktır.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu araştırmanın amacı, katılım bankalarının kurumsal yönetim yapıları ile finansal performansları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmektir. Bunun için Türkiye’de 2012-2016 yılları arasında devamlı faaliyet gösteren üç katılım bankası üzerinde uygulama yapılmıştır. Söz konusu bankaların kurumsal yönetim ve finansal performans verilerine bankaların yıllık faaliyet raporları ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği (www.tkbb.org.tr) internet sitesinden ulaşılmıştır.

4.2. Değişkenler

Literatürde kurumsal yönetim için kullanılan değişkenler incelendiğinde, yönetim kurulunun yapısı (bağımsız yönetici sayısı ve/veya oranı), yönetim kurulu başkanının aynı zamanda CEO (Genel Müdür) olması, yönetim kurulu toplantı sayısı, yönetim kurulu büyüklüğü, yönetim kurulu üyelerinin sahip oldukları ortaklık payı ve firmanın büyüklüğü, yaşı, halka açıklık oranı gibi değişkenler kullanıldığı görülmektedir. Finansal performans açısından literatürde sıkça kullanılan değişkenler ise, öz sermaye karlılığı (ROE) ve aktif karlılık oranı (ROA) başta olmak üzere finansal oranlar, varlık kalitesi, toplam varlık büyüklüğü, Z Skoru, sermaye yeterlilik oranı ve piyasa değerlerini ifade eden Tobin Q değeri ve fiyat kazanç oranıdır. (Gümüş vd., 2017:106)

Çalışmamızda kurumsal yönetim değişkenleri olarak; yönetim kurulu büyüklüğü, bağımsız yönetici sayısı, yönetim kurulu üyelerinin sahip oldukları ortaklık payı, firmanın büyüklüğü, yaşı ve halka açıklık oranı kullanılmıştır. Finansal performans göstergesi olarak ise öz sermaye karlılığı (ROE) ve aktif karlılık oranı (ROA) ele alınmıştır.

4.3. Araştırmanın Hipotezi

Araştırmamızın hipotez şu şekilde oluşturulmuştur:

H₀: Kurumsal yönetim değişkenleri finansal performansı açıklamada önemli bir etkiye sahip değildir.

H₁: Kurumsal yönetim değişkenleri finansal performansı açıklamada önemli bir etkiye sahiptir.

4.4. Yöntem ve Bulgular

Literatürde yer alan çalışmalar ışığında, değişkenler arasındaki korelasyonlar incelenmiş ve kurumsal yönetim değişkenlerinin finansal performans göstergeleri üzerindeki etkisini incelemek için panel veri regresyon modeli oluşturulmuştur.

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1 * YAS_{it} + \beta_2 * YKB_{it} + \beta_3 * BYS_{it} + \beta_4 * HA_{it} + \beta_5 * YS_{it} + \beta_6 * BUYUK_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$ROE_{it} = \beta_0 + \beta_1 * YAS_{it} + \beta_2 * YKB_{it} + \beta_3 * BYS_{it} + \beta_4 * HA_{it} + \beta_5 * YS_{it} + \beta_6 * BUYUK_{it} + \varepsilon_{it}$$

Modeldeki gösterimler;

ROA: Aktif Karlılığı

ROE: Özsermaye Karlılığı

YAS: Firmanın Yaşı

YKB: Yönetim Kurulu Büyüklüğü

BYS: Bağımsız Yönetici Sayısı (Yönetim Kurulundaki Bağımsız Üye Sayısı)

HA: Halka Açıklık Oranı

YS: Yönetici Sahipliği Oranı

BUYUK: Şirket Büyüklüğü (Aktif toplamının doğal logaritması)

şeklindedir. Veri setinde yer alan değişkenlere ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Değişkenlere ilişkin betimleyici istatistikler

Değişken	Ortalama	Standart sapma	En büyük	En küçük
ROA	0.011	0.003	0.016	0.007
ROE	0.127	0.026	0.161	0.078
yas	28.333	2.845	32	23
ykb	9.267	2.434	13	6
bys	2.800	0.676	4	2
ha	0.080	0.117	0.248	0
ys	0.006	0.008	0.019	0
buyuk	17.124	0.387	17.697	16.327

Betimsel istatistiklerde değişkenlerin standart sapmaları incelendiğinde kurumsal yönetim değişkenlerinden yönetici sahipliği oranı değişkeninin ortalamadan çok düşük bir sapma gösterdiği görülmektedir. Firma yaşı değişkeninde standart sapmanın yüksek olmaması firmaların aynı yıllarda faaliyete başladığını göstermekte ve firma büyüklüğünde de aynı durumun söz konusu olması bankaların benzer büyüklükte olduğuna işaret etmektedir. Finansal göstergelerde ise bu durum, finansal durumların yıllar içinde bazı değişimlerle beraber yakın bir seyir izlediğini ifade etmektedir.

Tablo 2, kurumsal yönetim ve finansal performans değişkenleri arasındaki korelasyonları göstermektedir.

Tablo 2. Değişkenler arasındaki korelasyon değerleri

	ROA	ROE	yas	ykb	bys	ha	ys	buyuk
ROA	1							
ROE	0.089	1						
Yas	-0.074	0.903*	1					
Ykb	0.440	0.888*	0.664*	1				
Bys	0.176	-0.676*	-0.745*	-0.488**	1			
Ha	0.187	-0.295	-0.030	-0.420	0.022	1		
Ys	-0.500**	0.070	-0.113	0.044	0.049	-0.790*	1	
Buyuk	-0.500**	0.517*	0.369	0.354	-0.347	-0.627*	0.801*	1

*: %5 anlam seviyesinde anlamlıdır.

** : %10 anlam seviyesinde anlamlıdır.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/35

Korelasyonlar incelendiğinde ROA finansal performans göstergesinin yönetici sahipliği ve firma büyüklüğü değişkenleri ile negatif yönlü orta seviyede bir ilişkiye sahip olduğu gözlenmiştir. ROE göstergesi için ise firmanın yaşı ve yönetim kurulu büyüklüğü ile kuvvetli pozitif bir ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kurumsal yönetim değişkenlerinden bağımsız yönetici sayısı ile negatif yönlü bir korelasyon gözlenirken firma büyüklüğünün ROE ile pozitif yönlü orta seviyede korelasyonlu olduğu söylenebilmektedir.

Panel veri için klasik regresyon analizinin tahmini, havuzlanmış en küçük kareler yöntemi ile yapılmıştır. Araştırma verisiyle ilgili analiz sonuçları Stata 14.2 paket programı ile elde edilmiştir. ROA’nın bağımlı değişken olduğu regresyon modeli ile ilgili tahminler Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. ROA değişkeni için regresyon analizi sonuçları

Değişken	Katsayı	Standart hata	t istatistiği	p değeri
Sabit	0.115	0.033	3.47	0.008
yas	0.0001	0.001	0.13	0.898
ykb	0.002	0.002	1.37	0.209
bys	-0.003	0.002	-1.45	0.185
ha	-0.033	0.033	-1.03	0.334
ys	-0.022	0.087	-0.26	0.803
buyuk	-0.007	0.003	-2.17	0.062*
R2	0.824			
Düzeltilmiş R2	0.693			
F istatistiği p değeri	0.011**			

*: %10 anlam seviyesinde anlamlıdır.

**: %5 anlam seviyesinde anlamlıdır.

Regresyondaki R2 değeri bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama oranıdır. Tablo 3’teki katsayılar incelendiğinde, %69’luk R2 oranıyla bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama oranının yeterli olduğu görülmektedir. F istatistiğinin de anlamlı bulunması modeldeki bağımsız değişkenlerin anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Bireysel etkiler incelendiğinde ise yalnızca firma büyüklüğünün ROA değişkeninin anlamlı olarak etkilediği görülmektedir.

Tablo 4. ROE değişkeni için regresyon analizi sonuçları

Değişken	Katsayı	Standart hata	t istatistiği	p değeri
Sabit	0.508	0.331	1.540	0.163
yas	-0.003	0.006	-0.480	0.644
ykb	0.022	0.015	1.530	0.165
bys	-0.040	0.024	-1.680	0.132
ha	-0.190	0.326	-0.580	0.577
ys	-0.141	0.870	-0.160	0.876
buyuk	-0.022	0.030	-0.740	0.481
R2	0.792			
Düzeltilmiş R2	0.636			
F istatistiği p değeri	0.019*			

*: %5 anlam seviyesinde anlamlıdır.

ROE değişkeninin bağımlı değişken olduğu regresyon modelinde, düzeltilmiş R2 değeri %64 olarak bulunmuştur. R2 değeri bağımlı değişkeni açıklamada yeterli düzeydedir. F istatistiği

%5'lik anlam seviyesinde modelin anlamlı olduğunu ifade etmektedir. Bireysel parametreler göz önüne alındığında ise değişkenlerin etkileri anlamlı bulunmamıştır.

5. Sonuç

Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankaları üzerinde yaptığımız çalışmada, bahse konu bankaların kurumsal yönetim yapıları ile finansal performansları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı regresyon analizleriyle incelenmiştir. Yapılan literatür taraması sonucu kurumsal yönetim değişkenleri olarak yönetim kurulu büyüklüğü, bağımsız yönetici sayısı, yönetim kurulu üyelerinin sahip oldukları ortaklık payı, firmanın büyüklüğü, yaşı ve halka açıklık oranı; finansal performans göstergesi olarak ise öz sermaye karlılığı (ROE) ve aktif karlılık oranı (ROA) kullanılmıştır.

Yapılan analiz sonrasında, araştırma sonuçlarının geneline bakıldığında, H_0 hipotezi reddedilmiş ve “Kurumsal yönetim değişkenleri finansal performansı açıklamada önemli bir etkiye sahiptir.” sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamızın bulguları literatürdeki örneklerle benzer sonuçlar vermiş, bazı kurumsal yönetim unsurlarının finansal performansla ilişkisi bulunamazken genel anlamda bir ilişki tespit edilmiştir.

Bankacılık sektörünün ülke ekonomisi için hayati önemi ve katılım bankalarının sektördeki artan payı göz önünde bulundurulduğunda, bu bankaların finansal performansını etkileyen unsurları araştırmak da önemli hale gelmektedir. Bu bakımdan, beraberinde getirdiği ekstra külfete rağmen işletmelere uzun vadede sağladığı getirilerle, kurumsal yönetim uygulamaları dikkat çekmektedir. Yaptığımız çalışma ile konvansiyonel bankalarda olduğu gibi katılım bankalarında da kurumsal yönetim unsurlarının finansal performans üzerinde etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Literatürdeki diğer çalışmalar ve yaptığımız araştırmanın sonucuna göre, katılım bankalarının sürdürülebilir büyüme ve yüksek finansal performans sağlayabilmeleri için iyi kurumsal yönetim uygulamalarını benimsemeleri beklenecektir. Ayrıca bu bankaların yönetim sistemi, İslami finans kurumlarına münhasır kurumsal yönetim uygulamaları da dikkate alınacak şekilde şekillendirilmelidir. İleriki dönemde, İslami kurumsal yönetim ilke ve modelleri ortaya konulmaya başlandığında, katılım bankalarının performansını etkileyen yönetim unsurlarını daha kolay ve doğru şekilde belirlemek mümkün olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Aebi, V., Sabato, G., & crisis, M. S. (2012). Risk Management, Corporate Governance, and Bank Performance. *Journal of Banking & Finance*, 36(1), 3213-3226.
- Ahmed, S. U., Ullah, W., Ahmed, S. P., & Rahman, A. (2016). An Empirical Study on Corporate Governance and Islamic Bank Performance: A Case Study of Bangladesh. *Journal of Finance & Banking Studies*, 5(4), 103-116.
- Aktan, C. C. (2013). Kurumsal Şirket Yönetimi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 162. <http://www.canaktan.org/yonetim/kurumsal-yonetim/aktan-kurumsal.pdf> (Erişim tarihi: 10.09.2017)
- Alp, A., & Kılıç, S. (2014). *Kurumsal Yönetim Nasıl Yönetilmeli?* İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.
- Al-Saidi, M., & Al-Shammari, B. (2013). Board Composition and Bank Performance in Kuwait: An Empirical Study. *Managerial Auditing Journal*, 28(6), 472-494.

- Arouri, H., Hossain, M., & Muttakin, M. B. (2011). Ownership Structure, Corporate Governance and Bank Performance: Evidence From GCC Countries. *Corporate Ownership and Control*, 8(4), 365-372.
- Aygün, M., Taşdemir, A., & Çavdar, E. (2010). Banka Performansı Üzerinde Yönetim Kurulu Büyüklüğünün Etkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(3), 67-78.
- Ayub, M. (2007). *Understanding Islamic Finance*. England: John Wiley & Sons Ltd.
- Bukair, A. A., & Rahman, A. A. (2015). Bank Performance and Board of Directors Attributes by Islamic Banks. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 8(3), 291-309.
- Çoban, Y. (2016). *Türkiye’de Katılım Bankacılığı ve Finans Sektöründeki Yeri*. İstanbul: Marmara Üniversitesi / Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü.
- Fanta, A., Kemal, K. S., & Waka, Y. K. (2013). Corporate Governance and impact on Bank Performance. *Journal of Finance and Accounting*, 1(1), 19-26.
- Ghayad, R. (2008). Corporate Governance and The Global Performance of Islamic Banks. *Humanomics*, 24(3), 207-216.
- Grove, H., Patelli, L., Victoravich, L. M., & Xu, P. (2011). Corporate Governance and Performance in the Wake of the Financial Crisis: Evidence from US Commercial Banks. *Corporate Governance: An International Review*, 19(5), 418-436.
- Güçlü, N. (2003). Stratejik Yönetim. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 61-85.
- Gümüş, G. K., Gümüş, Y., & Altunal, I. (2017). Bankacılık Sektöründe Kurumsal Yönetim ve Finansal Performans İlişkisi: Türkiye ve Kazakistan Örneği. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 104-121.
- Güney, N. (2015, Ağustos). İslami Finansa Şer’i Yönetim Uygulamaları ve Konuyla İlgili Tartışmalara Genel Bir Bakış. *Türkiye İslam İktisadi Dergisi*, 2(2).
- Kılıç, M. (2009, 8). Kurumsal Yönetim ve Derecelendirilmesi: Halka Açık Şirketler için Talepsiz Kurumsal Yönetim Derecelendirme Model Önerisi. 15-16. Eskişehir.
- Kula, V., & Baykut, E. (2013). Kurumsal Yönetim Endeksinde Yer Almanın Mevduat Bankalarının Performansına Etkisi: BİST Örneği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 121-136.
- Kusuma, H., & Ayumardani, A. (2016). The Corporate Governance Efficiency and Islamic Performance: An Indonesian Evidence. *Polish Journal of Management Studies*, 13(11), 111-120.
- Lee, S. P., & Isa, M. (2015). Directors’ Remuneration, Governance and Performance: The Case of Malaysian Banks. *Managerial Finance*, 41(1), 26-44.
- Manini, M. M., & Abdillahi, U. A. (2015). Corporate Governance Mechanisms and Financial Performance of Commercial Banks in Kenya. *Journal of Business and Management*, 17(3), 25-40.
- Naushad, M., & Malik, S. A. (2015). Corporate Governance and Bank Performance: A Study of Selected Banks in GCC Region. *Asian Social Science*, 11(9), 226-234.
- Nawaz, T. (2017). Momentum Investment Strategies, Corporate Governance and Firm Performance: An Analysis of Islamic Banks. *Corporate Governance*, 17(2), 192-211.

- Onakoya, A., Fasanya, I., & Ofoegbu, D. I. (2012). Corporate Governance and Bank Performance: A Pooled Study of Selected Banks in Nigeria. *European Scientific Journal*, 8(28), 155-164.
- Pamukçu, F. (2011). Finansal Raporlama ile Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflıkta Kurumsal Yönetimin Önemi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*.
- Peni, E., & Vähämaa, S. (2012). Did Good Corporate Governance Improve Bank Performance during the Financial Crisis? *Journal of Financial Services Research*, 41(1), 19-35.
- Shungu, P., Ngirande, H., & Ndlovu, G. (2014). Impact of Corporate Governance on the Performance of Commercial Banks in Zimbabwe. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(15), 93-105.
- SPK. (2003). *Kurumsal Yönetim İlkeleri*. [www.spk.gov.tr: http://www.spk.gov.tr/indexcont.aspx?action=showpage&menuid=10&pid=0](http://www.spk.gov.tr/indexcont.aspx?action=showpage&menuid=10&pid=0) (Erişim tarihi: 10.09.2017)
- TKYD, D. v. (2007). *Nedir Bu Kurumsal Yönetim*. [www.tkyd.org/tr: http://www.tkyd.org/tr/yayinlar-kyd-yayinlari.html](http://www.tkyd.org/tr/yayinlar-kyd-yayinlari.html) (Erişim tarihi: 10.09.2017)
- Yenice, S., & Dölen, T. (2013). İMKB’de İşlem Gören Firmaların Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyumunun Firma Değeri Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(19).
- Yıldırım, S., & Bilen, A. (2014). Türkiye’de İşletmelerin Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Notlarının İncelemesi. *Journal of Economics Administrative Sciences Faculty Dicle University*, 7(4), 38-48.
- Yılmaz, R., & Kaya, M. (2014). Kurumsal Yönetim İlkelerinin Muhasebe Etik Kuralları ile İlişkisi. *İşletme Bilim Dergisi*, 2(1), 22.